

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. I. Quibusdam præmissis difficultas resolvitur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

subalternatione scientiarum: sed scientia beata A est habitus primorum principiorum respectu Theologiae, cum per lumen gloriae, & visionem beatam, articuli fidei, qui sunt principia nostrae Theologiae, manifestentur, & revelentur: ergo inter Theologiam, & scientiam beatam, non est vera & propria subalternatio.

Respondeo scientiam beatam habere simul rationem scientiae subalternantis, & habitus primorum principiorum, respectu nostrae Theologiae: quatenus enim uno & simplici intuitu, fertur in essentiam divinam, & in omnia quae in ea sunt formaliter, habet rationem habitus principiorum; in quantum vero sic videt essentiam divinam, eiusque attributa, ut cognoscat unam esse causam virtuales, & rationem à priori alterius, habet rationem scientiae; & ipsi hoc modo, sumptim dicimus Theologiam nostram proprie subalternari.

20 Obicies ultimò contra secundam conclusionem: Apostolus 1. ad Corinth. 13. docet quod in Caelo lingua cessabit. & scientia destruetur: Ergo Theologia non remanebit, sed destruetur in patria.

Confirmatur: adveniente perfecto, evacuetur imperfectum, ut ibidem dicit Apostolus: sed Theologia nostra, cum sit obscura, & invidens, est cognitio imperfecta: ergo destruetur, adveniente visione beatifica, quae est perfecta cognitio.

Respondeo quod sicut quando Scriptura dicit, quod elementa post diem iudicii dissolventur: hoc non intelligitur de destructione quantum ad substantiam, sed solum quantum ad statum, vel modum, quatenus scilicet mutabuntur in statum perfectiorem: ita similiter quando Apostolus dicit, quod scientia destruetur, hoc non debet intelligi de destructione quantum ad substantiam, sed solum quantum ad modum obscuritatis, vel invidentiae, quem nunc habet, vel quantum ad modum operandi imperfectum, scilicet per conversionem ad phantasmata, & per species à sensibus acceptas: uterque enim hic modus cognoscendi in patria destruetur, quia tunc (ut docet D. Thomas, super hunc locum Apostoli) non erit ex necessitate, sed ex electione, conversio ad phantasmata. Et hunc esse sensum Apostoli patet satis ex contextu litterae, subdit enim: *Cum autem venerit quod perfectum est, evacuabitur quod ex parte est.* Quod statim probat exemplo parvulorum, quorum imperfecta sapientia, & loquela destruitur cum aetate: non enim destruitur eorum sapientia & loquela simpliciter, sed quantum ad imperfectionem; quia adulti melius sapiunt & loquuntur.

Ad confirmationem dicendum cum eodem S. Doctore 1. parte quaest. 58. art. 7. ad 3. *Quod veniente perfecto evacuatur imperfectum, quod ei opponitur: sicut fides quae est eorum quae non videntur, evacuatur, visque veniente.* Non autem necesse est, quod adveniente perfecto, evacuetur imperfectum, quod ei non opponitur. Sicut quia imperfectio cognitionis vespertinae, non opponitur perfecti cognitionis matutinae, per illam non evacuatur, ut ibidem docet Sanctus Thomas. Unde cum Theologia nostra non opponatur visioni beatae, quia non importat invidentiam positivam, sicut fides, sed negativam tantum (ut antea exposuimus) non evacuatur adveniente visione, sicut fides, sed potius petfi-

citur, & consummat, sicut charitas: sicut donum scientiae, & sapientiae, aliaeque virtutes, & dona, quae non repugnant statui beatitudinis.

ARTICULVS III.

Quodnam sit subiectum vel obiectum nostrae Theologiae?

§. I.

Quibusdam praemissis difficultas resolvitur.

Notandum primò ex Capreolo quaest. 4. 21 prologi art. 1. concl. 2. quod in qualibet scientia aliquo modo differunt subiectum, & obiectum; obiectum enim scientiae est conclusio in illa demonstrata: subiectum vero est illud quod subicitur in conclusionibus, & de quo praedicata aliqua, seu passiones demonstrantur. Veruntamen secundum communem Theologorum usum, subiectum & obiectum, pro eodem communiter accipiuntur, & idcirco in titulo quaerimus, quodnam sit subiectum, vel obiectum Theologiae.

Notandum secundò, obiectum esse duplex, aliud materiale, aliud formale. Obiectum materiale, dicitur illud, quod non per se & ratione sui attingitur à scientia, sed ratione obiecti formalis. Formale autem est illud, quod per se & ratione sui consideratur: v. g. in potentia visiva, corpus est obiectum materiale, quia non percipitur ratione sui, sed ratione coloris quo afficitur: ipse vero color, quia percipitur ratione sui, dicitur obiectum formale.

Notandum tertio cum Cajetano, hic art. 3. obiecti formalis duas esse rationes formales distinguendas: aliam quae dicitur ratio formalis quae: aliam quae vocatur ratio formalis sub qua. Ratio quae est res ipsa quae à potentia, vel scientia percipitur: ratio sub qua illa dicitur, quae mediante ratio quae in esse rei consideratur. v. g. in eadem potentia visiva, ratio quae, est color: ratio vero sub qua, est lux, quia mediante luce visiva percipitur colorem.

Notandum quarto, aliquid posse dici revelatum dupliciter. Primò, formaliter & immediatè, sicut revelatum est, Deum esse trinum, Christum esse nomen. Secundò, virtualiter & mediatè, quando scilicet in re immediatè revelata, alia virtualiter continetur, vel tanquam effectus in causa, vel proprietates in essentia, quae per discursum deducitur: quo pacto in ista propositione, *Christus est homo*, haec, *Christus est risibilis*, virtualiter, & mediatè censetur revelata. His praesuppositis.

Dico, obiectum formale & specificativum Theologiae, esse Deum, sub ratione Deitatis, ut cadit sub revelatione virtuali: ita quod ipsa Deitas sit ratio formalis quae: revelatio vero divina, virtualis, & mediata, ratio formalis sub qua. Obiectum autem materiale, extensivum, & terminativum, quodcumque revelatum à Deo. In hac sententia sic explicata, iam ferè omnes conveniunt: quamvis olim quidam antiqui Theologi assignaverint alia diversa obiecta, ut res & signa, Christum ut Redemptorem, vel opus nostrae reparationis, Deum ut praemiatorem, vel ut ultimum finem, actum meritorium, & similia: *Attendentes* (inquit S. Doctor hic art. 7.) *ad ea quae tractantur in ista scientia, non ad rationem secundum quam considerantur.*

Prima

23 Prima pars conclusionis, quæ asserit Deum sub ratione Deitatis, esse objectum formale specificativum Theologiæ, probatur duplici ratione D. Thomæ loco citato. Prima est: illud censetur esse objectum formale & specificativum cuiuslibet scientiæ, cuius cognitio principaliter quaritur, & ad quod reducuntur cætera omnia quæ in ea tractantur: Sed cognitio Dei per se primò quaritur in Theologiâ, & quæcunque in ea tractantur, reducuntur ad Deum sub ratione Deitatis: Ergò Deus sub hac ratione, est objectum formale Theologiæ. Major constat, Minor verò probatur. Nam cum Theologia, ut nomen ipsum significat, sit sermo, vel consideratio de Deo, rebusque divinis, cognitio Dei, est illud quod per se primò in illa quaritur. Item quæcunque ab illa considerantur, vel sunt ipsemet Deus, vel aliquid ad illum pertinens; aut per modum proprietatis, ut attributa; vel ut effectus ab ipso procedens, ut creaturæ, de quibus agitur in prima parte; vel tanquam media ad ipsum conducentia, & ordinata, sicut actus humani, leges, gratia, virtutes, incarnatio, & sacramenta, de quibus in secunda & tertia parte disputatur: Ergò &c.

Confirmatur: sublato objecto formali, tollitur scientia: Sed quamvis nullum esset opus meritum, nec ulla sacramenta à Christo instituta; & licet Verbum Divinum, eandem humanam non assumpsisset, non propterea tolleretur Theologia: Ergò illa non sunt objectum formale ipsius. Major constat, Minor verò probatur. Quamvis enim illa non darentur, Theologia posset inferre plures conclusiones de Deo, & eius attributis, & probare Deum esse æternum, quia est immutabilis; infinitum, quia est ens per essentiam; intelligentem & scientem, quia est immaterialis; & cætera attributa per naturam divinam, tanquam per causam virtualem, seu rationem à priori, demonstrare: Ergò &c.

24 Secunda ratio D. Thomæ sic procedit: Idem debet esse objectum, seu subiectum principiorum, & totius scientiæ; cum tota scientia virtute contineatur in principiis: Sed Deus sub ratione Deitatis, est subiectum, vel objectum principiorum Theologiæ, nempe articulorum fidei: Ergò &c. Minor probatur: nam fides quæ præbet principia Theologiæ, cum sit virtus Theologica, habet pro objecto formali & specificativo Deum sub ratione Deitatis. Nunc enim veritas prima dicitur à D. Thomâ 2. 2. quæst. 1. art. 1. objectum fidei: tamen, ut Cajetanus ibidem §. Ad evidentiam docet, non sunt diversa, Deum esse objectum fidei, sub ratione Deitatis, aut veritatis: sicut nec ens, aut verum, esse objectum intellectus: Ergò &c. Ex quo probata manet secunda pars conclusionis, quæ affirmat quòd Deus, sub ratione Deitatis, est ratio formalis quæ Theologia. Ut enim exposuimus in tertio E notabili, ratio formalis quæ alicuius potentiæ, vel habitus, est illa quæ per se primò attingitur, à tali potentia, vel habitu, & ratione cuius alia percipiuntur: undè cum Deus sub ratione Deitatis, sit id, quod per se primò à Theologia attingitur, & in ordine ad quod omnia alia objecta considerantur, illa est eius ratio formalis quæ.

25 Secunda verò pars, quæ asserit revelationem virtualem, & mediatam, esse eius rationem formalem sub qua, evidenti ratione demonstratur. Theologia enim est habitus distinctus à fide, à Metaphysicâ, aliisque scientiis naturalibus; &

quasi medius inter illas: non posset autem ab illis distingui, nec inter eas mediare, nisi haberet pro ratione formali sub qua, revelationem virtualem, & mediatam: si enim eius ratio formalis sub qua, esset revelatio formalis, & immediata, conveniret cum fide, quæ nititur divinæ revelationi immediatæ: si autem non dependeret à revelatione virtuali, & procederet ex principis solo lumine naturali notis, non distingueretur à scientiis naturalibus; præsertim à Metaphysicâ, quæ Deum respicit, ut cognoscibilem ex creaturis, & lumine naturali intellectus. Ex quo probata etiam manet ultima pars. Illud enim censetur esse objectum materiale, extensivum & terminativum alicuius scientiæ, quod subest eius rationi formali sub qua, & ad quod illa se extendit & terminatur: Sed quodcunque ens revelatum à Deo, subest rationi formali sub qua Theologiæ, nempe revelationi virtuali; & Theologia potest ad illud se extendere, illudque contemplari sub tali lumine divinæ revelationis mediatæ & virtualis: Ergò quodcunque revelatum à Deo est objectum materiale extensivum, ac terminativum Theologiæ nostræ.

§. II.

Solvuntur Objectiones.

26 Obijciens primò: nulla scientia probat de suo objecto quod sit, sed supponit; ut dicitur 1. Poster. Sed Theologia probat Deum esse, ut sequenti tractatu patebit: Ergo Deus non est objectum Theologiæ.

Respondeo, quod existentia subiecti, non potest probari ab aliqua scientia, à priori, & per medium proprium, & intraneum: bene tamen à posteriori, per medium ab alia scientia muratum, licet sibi deserviens & ministrans, & sic Theologia demonstrat existentiam Dei, rationibus desumptis à Metaphysicâ, quæ ministrat Theologiæ. Adde quòd existentia Dei ut Authoris supernaturalis, à Theologia non probatur; sed purè creditur, & sic est propriè subiectum eius; solum autem à rationibus Metaphysicis probat Deum esse, ut autorem naturalem.

27 Obijciens secundò: objectum adæquatum scientiæ, prædicari debet de omnibus partibus illius, & esse causa adæquata omnium proprietatum quæ in ea demonstrantur: Sed Deus sub ratione Deitatis, non habet illas conditiones: ergo &c. Maior patet, Minor probatur: Deus enim non prædicatur de Angelo, vel homine, & aliis objectis, de quibus in Theologia disputatur: item Deus sub ratione Deitatis, non est causa innascibilitatis v. g. quæ est in Patre, aliàs talis proprietas competeret cuilibet personæ divinæ, in qua Deitas reperitur; & sic Filius & Spiritus Sanctus essent innascibiles.

Respondeo negando Minorem: ad cuius primam probationem dicendum est, objectum adæquatum scientiæ prædicari debere de omnibus partibus illius, vel in recto, vel in obliquo; & hoc secundo modo Deum prædicari de homine, & Angelo, cæterisque objectis, de quibus in Theologia tractatur: quia illa, vel sunt ipsemet Deus, vel aliquid Dei, eius scilicet proprietates, vel effectus, vel media ad ipsum conducentia, ut antea exposuimus. Ad secundam probationem, responderetur objectum formale scientiæ debere esse radicem, & principium omnium proprietatum, quæ in ea demonstrantur, vel secundum

B

se, vel